

Τι είναι η φιλοσοφία;

Εισαγωγή στη Φιλοσοφία

Μια απόπειρα ορισμού

- Έντονη, εσωτερική διάθεση για έρευνα, γνώση, μάθηση.
- Η Φιλοσοφία δε μένει στο επίπεδο της απλής εμπειρίας ή περιέργειας αλλά γίνεται σοβαρή, μεθοδική και συστηματική ενασχόληση που αποκρυσταλλώνεται σε διάφορες μορφές.

Φιλοσοφία = βασικός τρόπος ζωής του πνεύματος (1/2)

- Η φιλοσοφία είναι η ρίζα όλων των μορφών πνευματικής δημιουργίας.
- Η ιστορία της είναι αυτή των φιλοσοφικών συστημάτων.
- Φιλοσοφείν – θεμελιώδης κατάσταση του ανθρώπου, που ερευνά και αμφισβητεί ακόμα και την ίδια την ιστορία των φιλοσοφικών συστημάτων
- Αμείλικτη κριτική και τεκμηριωμένη αναίρεση είναι η βάση μιας διαλεκτικής πάλης ανάμεσα στο φιλοσοφικό παρελθόν και στο σύγχρονο στοχασμό.

Φιλοσοφία = βασικός τρόπος ζωής του πνεύματος (2/2)

- Φιλοσοφία υπόθεση όλων: νόημα του κόσμου, αξία της ζωής, ουσία της ψυχής, ύλη και πνεύμα, παροδικό και αιώνιο.
- Η άρνηση της φιλοσοφίας στην ουσία γίνεται με φιλοσοφικά επιχειρήματα! «φιλοσοφία είναι και το να ερευνά κάποιος αν πρέπει να φιλοσοφεί».
- Τα φιλοσοφικά προβλήματα επιδέχονται ποικίλες ερμηνείες, ακόμα και αυτό του ορισμού της φιλοσοφίας.

Τι είναι φιλοσοφία; (1/2)

- Ο ευγενικός πόθος του φιλοσόφου για την αλήθεια, η χωρίς ιδιοτέλεια αγάπη για τη γνώση «είναι από τις επιστήμες η μόνη ελεύθερη, γιατί μονάχα αυτή υπάρχει για τον εαυτό της».
- Ουσία του φιλοσοφείν είναι η ελευθερία.
- Φιλοσοφία είναι η αξιοπρέπεια του ανθρώπου, γιατί αυτός που φιλοσοφεί είναι ελεύθερος. Αυτοί που δε στοχάζονται: χειραγωγούνται, αγγελάζονται, τρέφονται με μισές αλήθειες, φανατίζονται, δασκαλεύονται ευκολότερα.

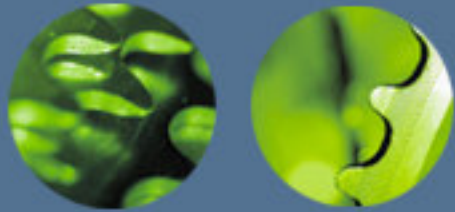
Τι είναι φιλοσοφία; (2/2)

- Πορεία της φιλοσοφίας είναι η πορεία προς την αλήθεια.
- Η φιλοσοφία είναι μια ερωτηματοθεσία που δεν είναι συμβατή με τη γνωστική αλαζονεία.
- Η φιλοσοφία ανοίγει το δρόμο προς την αυτογνωσία.

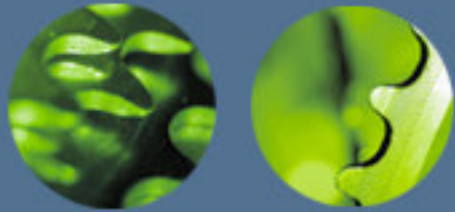
Αντικείμενο της Φιλοσοφίας (1/3)

- Αυτογνωσία – τέρμα μιας μεγάλης πνευματικής αναζήτησης. Αρχή – η εξήγηση της πραγματικότητας.
- Στόχος – η ουσία, το σταθερό, το αναλλοίωτο, το ανώλεθρο, το άχρονο.
- Η άφθαρτη πρώτη αιτία, ενός άναρχου **Είναι.**
- Επίπεδα πραγματικότητας: αισθητή, ψυχική, ιστορική, νοητή, υπερνοητή.

Αντικείμενο της Φιλοσοφίας (2/3)

- Αμείλικτα ερωτήματα: ύπαρξη αντικειμενικής πραγματικότητας, ουσία, βαθμός γνώσης, αρχή ή πηγή.
- Αρχικά ή έννοια της φιλοσοφίας ταυτιζόταν με αυτήν της επιστήμης. (Ράσσελ «η φιλοσοφία είναι η επιστήμη των ανώριμων για την επιστημονική πραγμάτευση θεμάτων»)

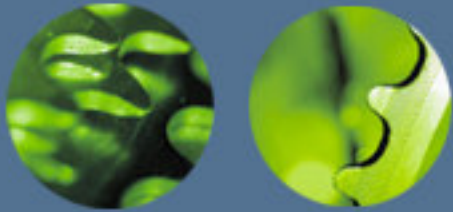
Αντικείμενο της Φιλοσοφίας (3/3)

- Γλώσσα (αποσαφήνιση εννοιών).
- Γνώση (κύρος, αντικειμενικότητα, όρια, πηγή).
- Η ύπαρξη, ο άνθρωπος
- Οι αξίες (όχι το ον αλλά το δέον)
- Κοινωνία (στόχος και αποστολή της κοινωνικής οργάνωσης, άτομο-σύνολο)
- Επιστήμη (νόμοι – άχωροι, άχρονοι, καθολικοί (;)
- Το επέκεινα (πίστη- δοκιμασία της γνώσης;)

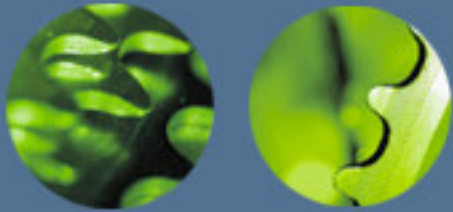
Οι ρίζες του φιλοσοφικού στοχασμού

- Στη Φιλοσοφία καθρεπτίζεται η περιπέτεια του ανθρωπίνου πνεύματος ως πάλη με το άγνωστο.
- Η μελέτη της ιστορίας της Φιλοσοφίας είναι μελέτη της ίδιας της Φιλοσοφίας (Έγκελος).
- Πρόκειται για συνοπτικό σχεδιάσμα βασικών γραμμών, χωρίς τη φιλοδοξία να δαμαστεί νοητικά όλη η ιστορία συστημάτων και θεωριών.

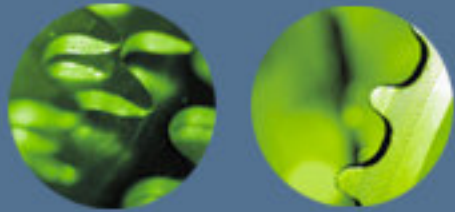
Η γένεση της Φιλοσοφίας (1/2)

- Από τη Μίλητο, τον 6^ο αιώνα π.Χ. προήλθαν οι πρώτοι που φιλοσόφησαν, που εξήλθαν από το χάος του Μύθου και εισήλθαν στην τάξη του Λόγου.
- Η καλλιέργεια της φιλοσοφίας είναι η σύνταξη σε «κόσμο» των ποικίλων εμπειριών, η προσπάθεια να εξηγηθεί έλλογα το σύμπαν.
- Η άλωση του Μύθου από το Λόγο επισυνέβη «εκ των ένδον».
- Οι μεγάλοι σοφοί δεν ασκούν φιλοσοφία, την προοδοποιούν μόνο.
- Η φιλοσοφία δεν είναι σοφία αλλά έλλογη, συστηματική, θεωρητική και μεθοδική γνώση.

Η γένεση της Φιλοσοφίας (1/2)

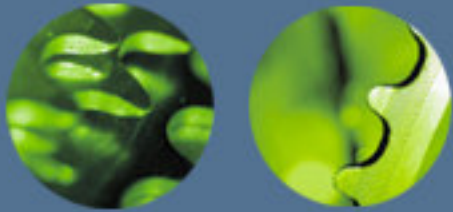
- Όμηρος: αντίληψη για τη δημιουργία του κόσμου από τον Ωκεανό.
- Ορφικοί: οι μυστηριακές και θρησκευτικές τους διδασκαλίες, μόνο σχηματικά θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως θεογονία, κοσμολογία και θεολογία.
- Ησίοδος: συγκέντρωση θρησκευτικών δοξασιών για τη Θεογονία του.
- Φερεκύδης: ο πρώτος που λυτρώθηκε από την κηδεμονία του Μύθου.
- Επτά σοφοί: κοινωνικά, ηθικά και πολιτικά προβλήματα, χωρίς φιλοσοφική τεκμηρίωση. (Κλεόβουλος, Χίλων, Περίανδρος, Πιπτακός, Σόλων, Βίας, Θαλής)

Πρακτική φιλοσοφία (1/3)

Προβλήματα και Ερωτήματα

- Το ξεκίνημα είναι να αναρωτιόμαστε ελεύθερα, χωρίς να ενδιαφερόμαστε για τις θεωρίες που έχουν διατυπωθεί. Με τις θεωρίες μπορεί κάποιος να συνεχίζει συζητήσεις, όχι, όμως, να τις αρχίζει.
- Μαθαίνουμε τι σημαίνει φιλοσοφία φιλοσοφώντας, χωρίς απομιμήσεις που σηματοδοτούν την κακή φιλοσοφία ή την κακή τέχνη.
- Υπάρχει όμως καθαρή έρευνα;

Πρακτική φιλοσοφία (1/3)

- Η γλώσσα δεν είναι διάχυτη από θεωρία;
- Μήπως οι συζητήσεις μας δεν είναι τόσο «αθώες»;
- Θέτοντας ερωτήματα προφυλάσσουμε τη συζήτηση από δογματικές θέσεις, προκαταλήψεις, δεσμεύσεις.
- Όλα θα κριθούν από τις ερωτήσεις.

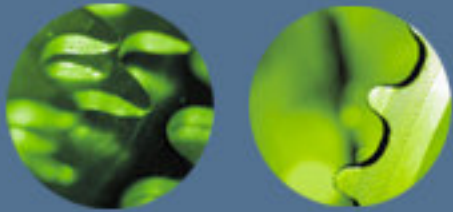
Πρακτική φιλοσοφία (1/3)

- Τι είναι φιλοσοφικό πρόβλημα; Υπάρχουν άλυτα προβλήματα; Μπορούμε να τα αναδιατυπώσουμε με μικρότερες αξιώσεις;
- Ποιες είναι οι σωστές ερωτήσεις; Τι είναι αλήθεια; Τι είναι ελευθερία;
- Στις ανοιχτές ερωτήσεις λείπει η έννομη τάξη.
- Στον κόσμο των φαινομένων, όπου όλοι έχουμε τη μανία να ακουγόμαστε παντού, υπάρχει πρωταρχική ανάγκη για περισυλλογή.

Ασκήσεις

1. Υπάρχει ένας λόγος που λέει ότι ένας τρελός θέτει πιο πολλά ερωτήματα από αυτά που μπορεί να απαντήσει ένας σοφός. Στην επιστήμη όμως συμβαίνει πιο συχνά να χρειάζεται να είναι κανένας πιο έξυπνος στο να θέτει σωστά ερωτήματα παρά στο να τα απαντά. Αν στην επιστήμη είναι εξυπνάδα να θέτει κανένας ερωτήματα μάλλον παρά να απαντά, ισχύει το ίδιο στην καθημερινή ζωή και στην πολιτική;
2. Η λύση των φιλοσοφικών προβλημάτων μοιάζει με το μαγικό ραβδί των παραμυθιών που όσον καιρό βρίσκεται μέσα στο μαγικό κάστρο, μοιάζει και εκείνο μαγικό. Μα αν κάποιος το πάρει και το δει έξω στο φως της ημέρας, δεν είναι τίποτα παραπάνω από ένα κομμάτι σίδηρο (Wittgenstein). Αναλύστε την εικόνα αυτή και δείξτε τη σημασία της.

Τελικά...

Ο πιο καλός τρόπος να μπει κανείς στο χώρο της φιλοσοφίας είναι ν' αρχίσει να καταγίνεται με προβλήματα μάλλον παρά με θεωρίες, να αναρωτιέται ελεύθερα για το καθετί, να συζητεί και τα πιο αυτονόητα πράγματα.